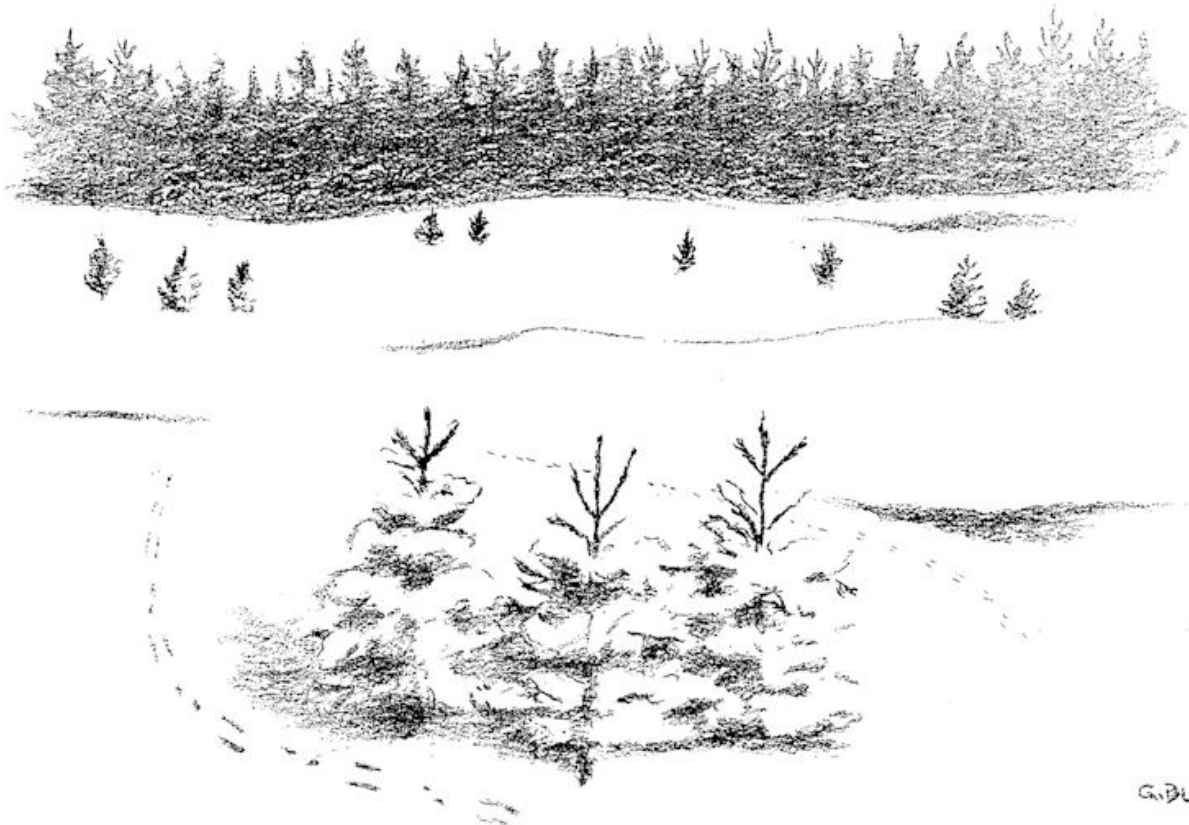

IN HET WIJDE RUURLLOSE BROEK

G. Bl.

● door Kerst Zwart¹⁾

De laatste maal, dat ik door 't Broek ging, was in Januari en er was sneeuw gevallen. Het kuise land lag in reine blankheid. De struiken overdekt met sneeuwvatten, de ijle lucht doordrenkt met frisheid, de diepe hemel azuurblauw. De zonnestralen belichtten en belijnden scherp, maar ze verwarmden niet. Zacht pakte de sneeuw onder de voeten.

Zover het oog rondom reikte, een wit land. Alleen de veldweg kenbaar aan de beide kronkelende wielensporen van een melkwagen. Een paar kraaien wiekten traag en laag met lome vleugelslag, speurend naar iets bruins of zwarts in de sneeuw. Hun krassend „krou!“ tekende het beeld der

stilte nog scherper. Uit een hoeve kringelde een rookwolkje op. Daar was leven. Maar de boer en de zijnen bleven binnen. Op 't land geen werk.

Daar kraakte een tak, die onder de sneeuwlast bezweek. Overigens stilte. De wind sliep. Maar dan herinnerde me het rateltje van een winterkoning er aan, dat we eigenlijk nergens alleen zijn.

Wat was het Broek toen mooi onder de blanke wade. Lijkwade, zeggen velen. Valse beedspraak. Het leven houdt nooit op. Het rolt en tolt ook onder het sneeuwdek. Dit dekt duizenden levenskiemen en sluimerende wezentjes en beschut ze tegen boze winterinvloeden. In knollen, bollen en wortelstokken zitten saamgedrukt en opgevouwen takjes en blaadjes. In harsige en viltige knoppen sluimert de bloesempracht der lente en in de scherpe en harde zaden der onkruidgewassen wachten de kiemen van de groene bekleding der aarde de dag der opstanding af.

¹⁾ De schrijver van dit artikel, de heer Kerst Zwart, is December j.l. overleden. Hij was een groot natuurliefhebber en vogelvriend. Het doet ons genoegen van hem nog enkele artikelen voor De Libel in portefeuille te hebben, waarvan dit er één is.

Redactie.

Ook Vossendak, die daar zo welgemoed met zijn pijp in de mond door 't veld gaat, begroet de sneeuw met een glimlach.

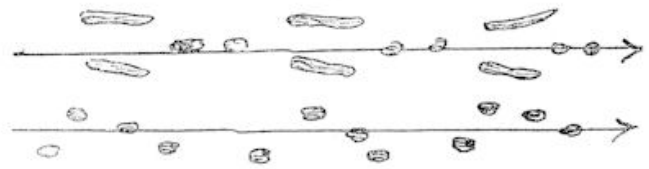
„Fijn,” zegt hij, „die spoorsneeuw, now geet et er mangs op lös!” Voor dien ouden jachtopziener is de sneeuw het opengeslagen winterboek. Hij leest er in, hoe de nachtdieren over 't land gaan. Ook voor de natuurvriend is de kennis van prenten en sporen een bron van genot.

Onze jongens weten allemaal uit de boeken van Karl May en wij ouderen uit de verhalen van Aimard en Cooper, hoe de Indianen en Trappers in 't Verre Westen met buitengewone scherpzinnigheid de gevonden prenten en sporen weten terecht te brengen. En onder onze jagers zijn er ook, die uit een nauw zichtbare prent niet alleen de naam maar ook de leeftijd en 't geslacht van het dier weten te lezen. En sommigen weten geschiedenissen op te bouwen uit het spoor van een dier dat op roof uit is geweest: het rusteloos speurend rondzwerfen met een jeukende maag, het ontdekken en besluipen van een prooi, de sidderende afwachting, de voorbereidende aanval, de beslissende sprong, de wanhopige eindstrijd, het begerig inslurpen van het dampende bloed en 't wellustig zwelgen in lang ontbeerde overvloed.

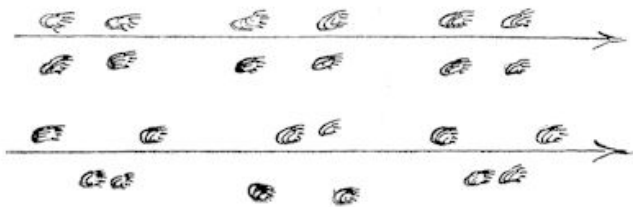
Een ander geval. De sporen spreken van het liefdeleven der dieren: achtervolging door het struweel, platgetrapte struiken, vlokken winterhaar om de takken, aankomst op de plaats van rendez-vous, strijd met den medeminnaar, terugkeer in gezelschap van de uitverkorene naar de eenzame plek in 't bos of naar het beschuttende hol. Al deze episoden kan het kundige oog in de spoorsneeuw lezen.

Maar het speuren is een moeilijk werk. Wil je er iets van leren, ga dan het veld in met een jager, een boswachter, desnoods met een stroper. Die staan in 't innigst contact met de natuur. Willen die je wat leren, dan zullen ze je eerst wijzen op de sporen van hazen en konijnen. Die beestjes liggen hun na aan 't hart. Van 't haas is 't spoor wat groter dan van 't konijn. Bij 't gewone huppelgangetje zetten beiden eerst twee prenten achter elkaar en dan twee naast elkaar. Als 't gangetje een vlucht wordt, komen er drie prenten schuin achter elkaar en één er naast.

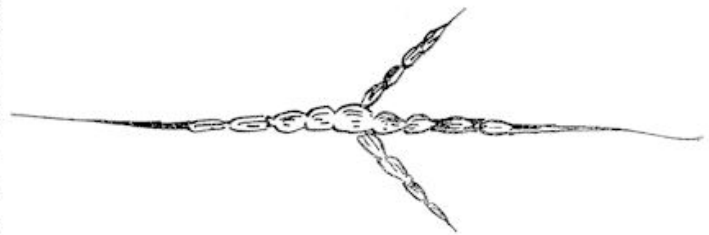
111 Wordt het haas of 't konijn door een wezel

Huppel- en vluchtspoor van haas en konijn.

Huppel- en vluchtspoor van wezel en hermelijn.

Kraaienprent.

of een hermelijn op de hielen gezeten, dan kun je nog kleiner puntjes met 5 klauwtjes paarsgewijs het vluchtspoor zien kruisen, waar het gejaagde wild een haak sloeg. Als je verderop kleine bloedvlekjes in de sneeuw mocht vinden, is het zeker, dat de kleine rover het slachtoffer besprongen, de halsslagader doorgebeten en het uitstromende bloed ingezwolgen heeft. Het behoeft je niet te verwonderen, dat er van het gedode dier niets meer te zien valt, want de scherpe ogen van de zwarte of de bonte kraai hebben 't dadelijk ontdekt, toen 't rovertje overzadigd zijn slachtoffer verliet. Zie maar, wat lange strepen de tenen der kraaien door de sneeuw hebben getrokken. Ze spreiden zich een weinig en de achterteen tekent zich lang en duidelijk af. Verwar ze niet met lijsterprenten; die lijken er op, maar zijn kleiner.

De achtervolger kan ook een groter rover zijn. Vind je kleine hondenprenten in een rechte lijn achter elkaar naast het hazenspoor, dan heeft de vos er achter gezeten. Om te begrijpen redenen ligt er ook in dit geval nooit een dood stuk wild aan 't eind van 't spoor.

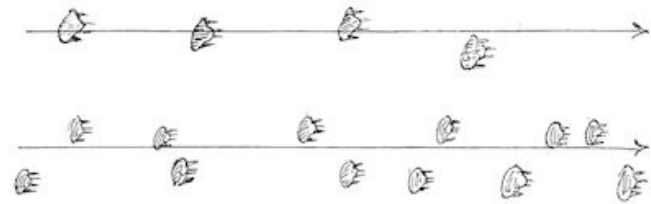
muizen en vogels behelpen. Waar ze 's nachts is, weet niemand. Zo groeit ze op tot wilddief. Ze schendt nesten, ze besluipst de slapende merel, haalt jonge patrijzen uit de rogge en overvalt het jonge haas in de kool.

Het kattespoor is gemakkelijk van 't vossenspoor te onderscheiden, doordat de nagelafdrukken ontbreken.

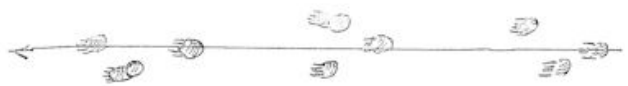
Van onze drie marters, de zwartbruine bunzing, de geelgebefte boommarter en het fluwijn met de witte bef is de eerste zeer algemeen in schuren, hooimijten, op zolders en in oude bomen, maar moeilijk te vangen wegens zijn nachtleven, donkere kleur en slimheid; de twee andere behoren al tot de zeldzame dieren. Bij stallen en schuren kun je 's morgens in de sneeuw vaak sporen van drie klauwtjesprenten zien. Die zijn van de bunzing. Hij zet het vierde klauwtje gewoonlijk in één der andere prenten.

Reeprenten spreken voor zichzelf. Bij rustige gang van het dier vallen ze in elkaar.

Een spoor van recht achter elkaar liggende prenten kan echter ook van een huisgenoot van den broekboer zijn. Van de kat n.l., die in 't Broek niets heeft van onze vriendelijke en aanvallige huispoes. Je weet immers, dat de kat bij den broekboer in half wilde staat opgroeit. Elke hoeve heeft er enige. Hoeveel? Niemand kan 't zeggen. De katten komen thuis en gaan, wanneer ze willen. Ook waar ze willen, in de schuur, op de hooimijt, in de stal, op de hilde, overal, waar een muis of een rat is te grijpen. Maar niet bij de haard. Daar wordt de kat weggejaagd. Soms krijgt ze wat voer, maar meestal moet ze zich met

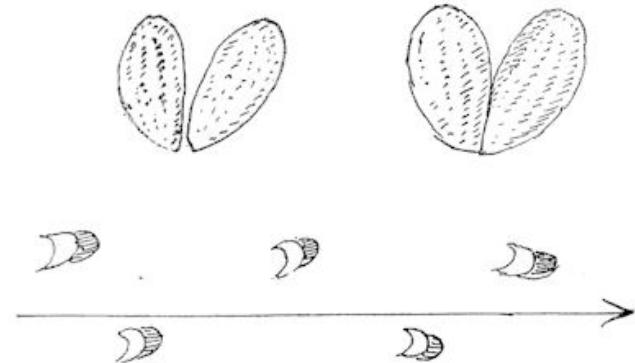
Draaf- en vluchtspoor van de vos.

Bunzingspoor.

Vos, sluipend.

Boven: reespoor. Onder: prenten van bok en rikke. 112

